

HA RVG GYÖRGY

emlékév

2020

„Több volt, mint Prospero, mert bája és varázslata divatok fölötti, éltető erőként az Élők Házából a szellem, az emberség rádium-sugárzásával érint és ébreszt bennünket. Harag György közelében lenni, próbáit, előadásait nézve a SZABADSÁG állapotába juthattunk. Felszabadító hatalma által Tündéerkertje volt a színház. Amely álm-menedékül szolgált rém-idők közepe is. Igénye, szigora, mély művészete, embersége örökös bátorítás jámbor igyekezetünkben, hogy a magyar Tháliában ne piszkítsuk, hanem tisztítsuk és javítsuk a világot.”

Ablonczy László

Tisztelt Olvasónk! Kedves Nézőnk és Látogatónk!

Harag György (1925–1985), a Kolozsvári Állami Magyar Színház egykori főrendezője, az erdélyi, a magyarországi és a román színházművészet és színháztörténet korszakos, teremtmő művészenek emlékére a Magyar Művészeti Akadémia emlékévet szervez 2020-ban.

A színes programsorozat felidézi a hatvanas, hetvenes és a nyolcvanas évek színházi történéseit, felhasználva minden elérhető eredeti dokumentumot, riportot, fényképet, filmfelvételt, személyes vallomást, emlékeztetést, amely nemcsak a színházi múltat kutató történészek számára ad kivételes gyűjteményt, de méltó emléket állít a színházkedvelők számára is. Nem utolsósorban pedig bemutat egy olyan emberi példát a művészeti közegben, amely a fiatal generációk számára is követendő lehet.

Remélve, hogy azok, akik eljutnak a kiállítások megnyitóira, megtekinthetik majd Harag György életéről szóló dokumentumfilmet, kezükbe veszik a gazdag köteteket, emlékeztetés színházi múltidézés részesei lehetnek. Külön köszönetemet szeretném kifejezni Harag Ilonának, Harag György özvegyének, hogy megtisztelt bennünket bizalmával és a személyes történeteken, élményeken túl rendelkezésünkre bocsájtotta az értékes hagyatékot.

Vashegyi György
az MMA elnöke

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ BUDAPESTEN

2020. február 26. (szerda) 11.30

MMA Irodaháza – Budapest VI. kerület, Andrásy út 101.

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ GYULÁN

2020. március 4. (szerda) 11.00

Gyulai Várszínház Igazgatósága és Kamaraterme – Gyula, Kossuth utca 13.

ÉLETMŰKIÁLLÍTÁS

GYULA • megnyitó: 2020. március 26. (csütörtök) 17.00

Gyulai Várszínház Igazgatósága és Kamaraterme – Gyula, Kossuth utca 13.

SZATMÁRNÉMETI • megnyitó: 2020. április 22. (szerda) 17.00

Szatmárnémeti Északi Színház – Szatmárnémeti, Horea utca 3-5.

MAROSVÁSÁRHELY • megnyitó: 2020. május 21. (csütörtök) 17.00

Bernády Ház – Marosvásárhely, Horea utca 6.

KOLOZSVÁR • megnyitó: 2020. szeptember 23. (szerda)

Kolozsvári Állami Magyar Színház – Kolozsvár, Emil Isac utca 28.

BUDAPEST • megnyitó: 2020. november 9. (hétfő) 16.00

Pesti Vigadó – Budapest V. kerület, Vigadó tér 2.

SZABADKA • megnyitó: 2021. február

Szabadkai Népszínház – Szabadka, Zentai út 71.

BUKAREST • megnyitó: 2021. március

Balassi Intézet – Bukarest, Strada Gina Patrichi 8.

JÁTÉKOK HARAG GYÖRGY EMLÉKÉRE

DIÁKSZÍNJÁTSZÓ SZEMLE GYULÁN – 2020. március 26-29.

Gyulai Várszínház Igazgatósága és Kamaraterme – Gyula, Kossuth utca 13.

EMLÉKKÖTET

EGY EURÓPAI KOLOZSVÁRON – Harag György színháza I-II. kötet, MMA Kiadó

Könyvbemutató:

• *Egy európai Kolozsváron* • Harag György színháza I. kötet:

SZATMÁRNÉMETHI, 2020. április 22.

• *Egy európai Kolozsváron* • Harag György színháza II. kötet:

MAROSVÁSÁRHELY, 2020. május 21.

5

DOKUMENTUMFILM (52 PERC)

„HARAG GYÖRGY SZÍNHÁZA” (DALA ISTVÁN – HOLLÓS LÁSZLÓ)

Bemutató: 2020. november 9. (hétfő)

Pesti Vigadó – Sinkovits Imre Kamaraszínpad – Budapest V. kerület, Vigadó tér 2.

G H A R A G Y

emlékévkönyv • 2020

GYULA • megnyitó: 2020. március 26. (csütörtök) 17.00

Lukács Sándor, az MMA rendes tagja közreműködésével

Gyulai Várszínház Igazgatósága és Kamaraterme – Gyula, Kossuth utca 13.

2020. március 26–29. között több eseménynek is otthon ad a Gyulai Várszínház téli játszóhelye, a Kossuth utcai Kamaraszínház a Harag György Emlékév 2020 programsorozat keretén belül. A *Játékok Harag György emlékére* elnevezésű diákszínházi szemle mellett innen indul útjára a korszakos rendező életművét feldolgozó vándorkiállítás, itt láthatja először az érdeklődő és emlékező közönség a több, mint 40 tablóból álló, közel 200 fotót megjelenítő kiállítási anyagot, amelyet háromnyelvű szöveg (magyar-román-angol) egészít ki, pályatársak, színháztörténészek, kritikusok szövegeivel, valamint Harag György saját beszámolóival.

Gyula különösen fontos helyszín a rendező magyarországi munkásságát tekintve: 1978. július 13-án a Várszínházban mutatták be Székely János *Caligula helytartója* című mesterművét az akkor még igen fiatal Lukács Sándorral a főszerepben, magyarországi és határon túli magyar színészek közreműködésével.

„... 1978 tavaszán Sík Ferenc ajánlott Harag György, a Kolozsvári Magyar Színház főrendezőjének figyelmébe, hogy ossza rám Székely drámájában a helytartó szerepét. Akkor még nem gondoltam, hogy ez a munkám életem végéig elkísér.”

Lukács Sándor

SZATMÁRNETI • megnyitó: 2020. április 22. (szerda) 17.00

a Harag György Társulat közreműködésével

Szatmárnémeti Északi Színház – Szatmárnémeti, Horea utca 3–5.

Nagybánya, majd Szatmárnémeti Harag György rendezői munkásságának első jelentős állomásai. A kolozsvári színművészeti intézet végzős évfolyama 1953-ban hívja Nagybányára a fiatal rendezőt azzal a céllal, hogy egy új magyar társulatot hozzanak létre. A Harag által hirdetett alapelv szerint a színháznak minden körülmények között dolgoznia kell, lehetőleg jól, s nem lehet olyan egyéni probléma, amely a napi munkát akadályozhatná. Folyamatos minőségi javulás és több kiváló előadás mellett rövid időn belül megmutatkozik a nagybányai-szatmári együttes egyik legfontosabb célkitűzése: élő műhelyévé válni a magyar drámaírásnak.

Az az együttes, amely 1957 őszén beköltözik a felújított szatmári színház épületébe, már egy egységes művészi nyelvet beszélő társulat. A marosvásárhelyi „nagyrealista” iskola szelleme egészen ki itt a fiatal művészek forradalmi lendületével, s ez a tendencia jellemzi leginkább a szatmári évek legtöbb rendezését, bemutatóját. Az 1959/1960-as évad után, egy nyolcéves intézményalapítási és működtetési időszakot követően Harag György engedett az örök megújulás kényszerének, s így a biztos színházigazgatói szék és létbiztonság helyett a művészi útkeresés rögzös útjára tért.

A szatmári színház épületében működő sikeres magyar színházi társulat 1993 óta Harag György nevét viseli.

„Ez a társulat megalakulásától, 1953-tól rendkívül jó szellemben tevékenykedett. Mert minden tagja a közös és egyéni érdek legmagasabb fokán a színház sikerét tartotta szem előtt, legszentebb célkitűzésként.”

Harag György

„Felfogtam, hogy Firsze bízta utolsó szavát, művészi végrendeletét. Ez a befejezés a lényege az egész darabértelmezésnek. Harag olyannak látja a hősokeket, mint egy társulat tagjait: az élet nagy színpadán csak játsszák életüket, mint a színészek a másokét, és semmivé válnak, megszűnnek létezni, ha a játék valósággá változik.”

Aurel Stefanescu színész

Madách Imre: **AZ EMBER TRAGÉDIÁJA** >>

Marosvásárhelyi Állami Színház - 1975. január Ferenczi Csongor,
Farkas Ibolya és Lohinszky Lóránd • fotó: Marx József

A. P. Csehov: **CSERESZNYÉSKERT**

Marosvásárhelyi Állami Színház, román tagozat - 1985.

Marinela Popescu, Ion Fiscuteanu • fotó: Darabant Lili

MAROSVÁSÁRHELY • megnyitó: 2020. május 21. (csütörtök) 17.00

Bernády Ház – Marosvásárhely, Horea utca 6.

„A mi művészetünk lényege: a dramaturg gondolkodása, amelyet a rendezői koncepció valósít meg a színpadon úgy, hogy annak a színész szava ad életet” – írja 1961-ben Harag György, s a leírtaknak megfelelően kezdődik el az a tízéves – döntően marosvásárhelyi – útkeresés, melynek végén egy olyan színházi stílust találunk, amely semmilyen izmushoz és irányzathoz sem köthető, csakis hozzá, Harag Györgyhöz. A mérföldkövet maga a rendező nevezi meg egy 1973-as interjúban, s köti össze Nagy István *Az özönvíz előtt* című színművének marosvásárhelyi bemutatójával: „Az is meglehet, hogy a Nagy István-darab előadásában tízévi vajúdás hozta meg gyümölcsét. Valószínűleg tudománytalanul hangzik a válasz, de – elnézést kérek a hasonlatért – Nagy Imre is azt válaszolta volt, mikor egy ízben afelől érdeklődtem, miért festette az eget lilára: – Mert én ilyennek látom, fiam!”

S innen már egyenes út vezet a kortárs erdélyi magyar dráma Harag-féle felkarolásához, színpadra helyezéséhez. Marosvásárhely több Harag György számára, mint munkahely: otthont, családi fészket is jelent, s egyben élete utolsó rendezésének helyszínét is.

1985 tavaszán már nagybetegen rendezte Csehov *Cseresznyés kertjét* a Marosvásárhelyi Állami Színház román tagozatán, de a bemutatót nem érthette meg. Az utókornak is szóló üzenetét Firszt, az öreg szolga kiáltja a darab utolsó pillanatainak egyikén: „Én itt maradok!”

G H A Ö R V G Y

emlékév • 2020

Sütő András: **EGY LÓCSIZÁR VIRÁGVASÁRNPJA** • Kolozsvári Állami Magyar Színház - 1975.
Sebők Klára és Héjja Sándor • fotó: CsomaFáy Ferenc

KOLOZSVÁR • megnyitó: 2020. szeptember 23. (szerda)

Kolozsvári Állami Magyar Színház – Kolozsvár, Emil Isac utca 28.

Harag Györgyöt 1947-től szoros kötelék fűzte a Kolozsvári Állami Magyar Színházhoz. Már színiakadémista növendékként több szerepet játszott itt, majd 1975-től élete végéig főrendezője és örökös tagja a színháznak. Az egyetemes drámairodalom színpadra álmodása mellett munkásságának óriási érdeme a kortárs magyar drámairodalom színrevitele – a korszak legtehetségesebb magyar színészeivel. S Kolozsváron találkozik-ötvöződik Sütő András és Harag György művészi életútja a tetralógia színpadra állításával.

Az *Egy lócsiszár virágvasárnapja*, a *Káin és Ábel*, a *Szuzai menyegző*, a *Csillag a máglyán* máig ható színpadra állítása mellett olyan kiváló műveket láthatott itt a közönség, mint Paskándi Géza *Tornyot választok*, Bajor Andor *Szürke délután*, Csiki László *Öreg ház* és Tomcsa Sándor *Műtét* című színművei.

„Harag a gondolat és a látvány egységét keresi. Csodálatos egyensúly-érzéssel vezeti át szerzőjét a magasan kifeszített kötélen, biztonsági háló – az olcsóbb színpadi eredmények hálója – nélkül. Elindulni ezen a kötélen sosem félek vele,

Sütő András

BUDAPEST • GYŐR megnyitó: 2020. november 9, (hétfő) 16.00

Pesti Vigadó – Budapest V. kerület, Vigadó tér 2.

Harag György 1962-től Magyarországon is több alkalommal rendezhetett, az emlékezetes gyulai bemutató mellett Budapesten és Győrött is. 1976. decem-

„A leglényegesebb azonban, hogy az előadás nyelvét közösen akarjuk megtalálni. Úgy dolgozunk, mintha egy soha nem játszott, új magyar darabot mutatnánk be.”

Harag György az *Özönvíz előtt* budapesti bemutatójáról

1980. november 21-én pedig a *Kisfaludy-játék* című, Kisfaludy Sándor műveiből készült színpadi adaptációt mutatják be. A színház mellett Harag György a Magyar Televízióban is bemutatkozik: 1976 elején tévéjátékot rendez Asztalos István *A fekete macska* című művéből.

ber 15-én a budapesti Nemzeti Színházban mutatják be Nagy István *Özönvíz előtt* című drámáját, ezt követően 1982. május 22-én kerül színre a Vígszínházban Móricz Zsigmond *Úri muri* című műve – mindkettő nagy siker. Felejthetetlen rendezések fűzik a nevét a győri Kisfaludy Színházhoz is, ahol 1979. május 17-én Osztrovskij *Vihar* című művét,

11

Nagy István: *ÖZÖNVÍZ ELŐTT*
Nemzeti Színház – 1976.
Sinkovits Imre, Kálmán György,
Harag György, Kuljai Ferenc
fotó: Keleti Éva

SZABADKA • megnyitó: 2021. február

a Szabadkai Népszínház társulatával együttműködésben

Szabadkai Népszínház – Szabadka, Zentai út 71.

2021-ben további két helyszínre érkezik a Harag György életművét bemutató vándorkiállítás, melyet 2021. január folyamán Szabadkán, márciusban pedig Bukarestben tekinthet meg a vajdasági és bukaresti színházkedvelő közönség.

Harag György 1969 óta, szinte éves gyakorisággal rendezett a Vajdaságban –

Szabadkán és Újvidéken, egy alkalommal pedig a szlovéniai Nova Gorica-n – a vajdasági és szlovén közönség legnagyobb örömeire. Tizenöt év alatt tizenöt rendezés, köztük a csehovi életmű, továbbá Kosztolányi és Örkény klasszikusai – feledhetetlen rendezések és produkciók.

„A várt nehézségek és a sokszor abszurdnak tűnő körülmények ellenére azonban most, a végén be kell vallanom, hogy szereztek nekem kellemes meglepetést is Újvidéken! Számomra teljesen váratlanul olyan munkahangulattal találkoztam, amely bármely színháznak dicsőségére válhatna.”

Harag György: Kellemes meglepetés –
Az újvidéki színház műsorfüzete, 1978.

BUKAREST • megnyitó: 2021. március

a Bukaresti Magyar Intézettel együttműködésben

Balassi Intézet – Bukarest, Strada Gina Patrichi 8.

Az egyetlen bukaresti rendezés - Alekszandr Szuhovo-Kobilin Az ügy című művének színpadra állítása – egy egész telet vett igénybe. Harag Bukarestbe már európai jelentőségű rendezőként érkezett 1983-ban, s a rendezés teljes időtartamában a korabeli szaksajtó és színházi szakma kiemelt figyelme kísérte.

13

Itt is örök érvényűt alkotott. Nem véletlen, hogy a román színházi szakma – elsősorban ezért a rendezéséért, de az egész életmű alapján is – a legjelentősebb romániai rendezők között tartja számon mind a mai napig.

„Harag György előadásának nagy erénye, hogy kiválóan ért a költői túlzáshoz, a groteszk megtisztító hatalmát nagyszerűen érvényesíti [...] Rendkívül eredeti előadást alkot, félelmetes paródiát.”

Maria Deleanu

Alekszandr Szuhovo-Kobilin: AZ ÜGY
Sorin Gheorghin és Harag György

JÁTÉKOK HARAG GYÖRGY EMLÉKÉRE

diákszínjátszó szemle Gyulán

A Magyar Művészeti Akadémia a Harag György Emlékév 2020 programsorozatához kötődően meghívásos pályázatot hirdetett középiskolásoknak, színjátszó köröknek, amellyel Harag Györgyre, a magyar és világirodalom ihletett rendezőjére, számos kortárs mű első színpadra álmodójára emlékeznek. A kiíró az életmű szellemében az elmúlt századok magyar drámáiból hirdette meg iskolajáték szemléjét, középkori iskoladrámáktól a XX. századi magyar egyfelvonásos művekig. 35-45 perces időtartamú színpadi adaptációk szinopszisékat küldték be a meghívottak, amelyek közül a bíráló szakmai bizottság a 10 legjobbat választotta ki, és akik a színpadi adaptációhoz művészeti ösztöndíj keretében további támogatáshoz juthattak.

A kész produkciókat 2020. március 27-én és 28-án mutathatják be a beválogatott csoportok a Gyulai Várszínház kamaratermében szakmai zsűri előtt. A nyeremények igen értékesek: az első három helyezett pénzjutalomban, a 4-10. helyezett tárgyjutalomban részesül. Az abszolút győztes a 2020. évi Gyulai Várszínház Összművészeti Fesztivál keretében, 2020. augusztus elsején bemutathatja előadását a nagyközönség előtt is. Az első három helyezett pedig 2020 novemberében fellép a Pesti Vigadó Sinkovits Imre Színpadán a Harag György Emlékév 2020 vándorkiállítás budapesti megnyitójához kapcsolódva.

A résztvevő színjátszó csoportok és előadásaik:

Nemes Nagy Ágnes Művészeti Szakgimnázium – BUDAPEST • LIGET Színjátszó Csoport	Molnár Ferenc: Liliom
Ady Endre Gimnázium – DEBRECEN • ADYÁK Színpad	Wass Albert: Tizenhárom almafa
Árpád Vezér Gimnázium és Kollégium – SÁROSPATAK • PATAKI KOMÉDIÁKOK	Karinthy Frigyes: Az emberke tragédiája
Karácsony János Katolikus Gimnázium – GYULA • ELFELEJTETTEM Színtársulat	Hubay Miklós: Te, Imre, itt valami ketyeg, avagy credo quia absurdum
PPKE – PILISCSABA • BOLDOG ÖZSÉB Színjátszó Kör	Harag György példája Szigeti Zríni Miklós iskoladrámájának tükrében
Prohászka Ottokár Katolikus Gimnázium – BUDAKESEZI • PROHÁSZKA Színpad	Nyíró József: Júlia szép leány
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Szakképzési Intézete – BEREGSZÁSZ • KATARZIS 2020 Színjátszó Csoport	Balázs Béla: A kékszakállú herceg vára
Füleki Gimnázium – FÜLEK • APROPO KISSZÍNPAD	Remixát (Mikszáth Kálmán nyomán)
Kosztolányi Dezső Tehetség gondozó Gimnázium – SZABADKA • ST. GEORGES&FRIENDS Színjátszó Csoport	Weöres Sándor: Octopus, avagy Szent György és a Sárkány históriája
Technológiai Líceum – SZILÁGYCSEH • BERKENYE Diákszínjátszó Csoport	Páskándi Géza: Diákolondító

DOKUMENTUMFILM ÉS KÖNYV

Az MMA *In memoriam...* portréfilmsorozatának keretében dokumentumfilm készül Harag György életéről, munkásságáról. A filmben a korabeli előadásfelvételek, archív anyagok mellett pályatársak visszaemlékezéséből képeket kaphatnak a rendező munkamódszeréről, színházi mindennapjairól, emberségéről, és arról a feltétel nélküli baráti szeretetről, amely mindig kiegészítette színházi tevékenységét. A film készítői, Dala István és Hollós László felkeresik azokat a határon túli helyszíneket, színházakat, amelyek kiemelten jelentősek voltak munkája vagy magánélete során. A riportokban felesége, Harag Ilona, színészek, barátok, kollégák idézik meg ez együtt töltött idők hangulatát.

Az MMA Kiadó gondozásában, 2020 tavaszán megjelenő két-kötetes könyv elsődleges célja a Harag-életműnek és kapcsolódó kritikának a korábban megjelent műveknél teljesebb, részletesebb bemutatása, ismertetése. Az első kötetben az életmű-kiállítás szöveg- és képanyaga, a második kötetben pedig az életműhöz kapcsolódó Harag György-írások, interjúk, kritikák és publikációk kerülnek kiadásra.

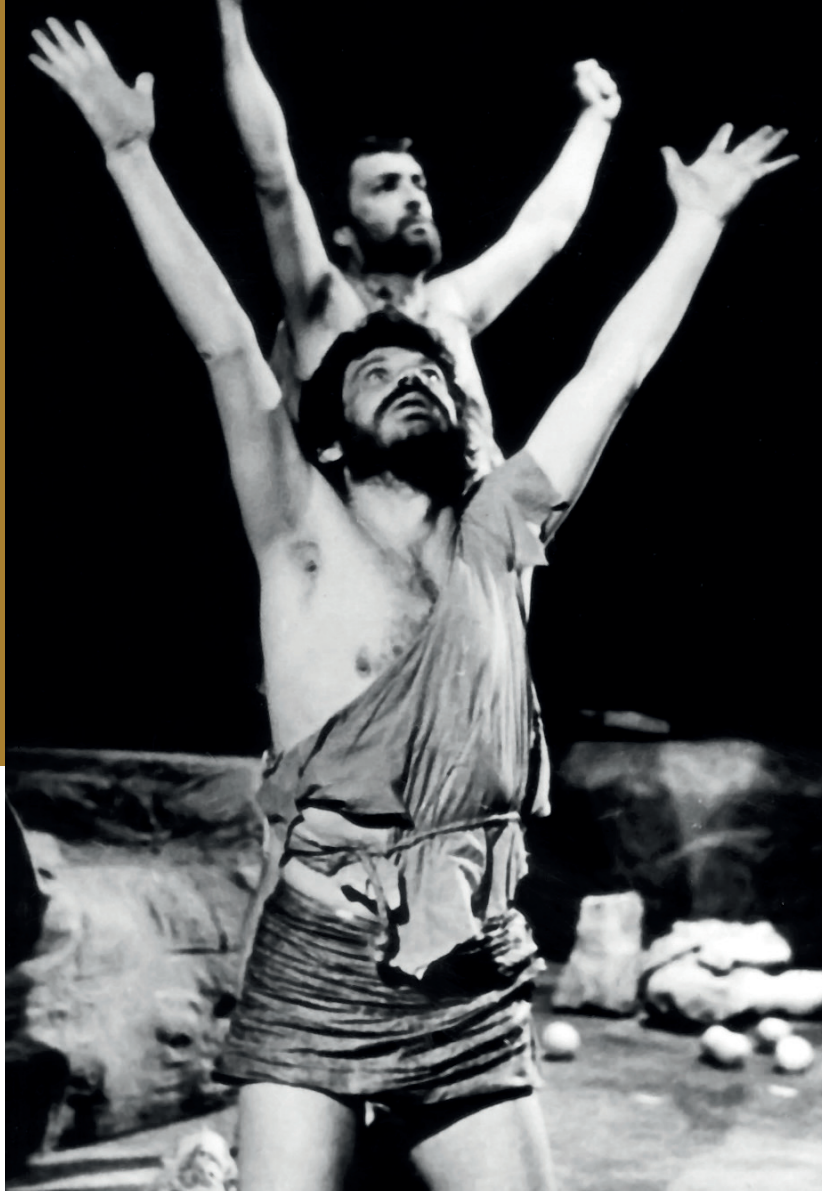
„... megkérdeztem Harag Györgyöt, hogy mit jelentett a négyhónapos munka a Komédia Színház művészeivel - a rendezőnek? - Továbbképzést nekem is. Mert a rendező képzeletét is serkenti, ha olyan színészekkel dolgozik együtt, akik nemcsak a rájuk bízott szerepet tartják fontosnak, hanem a közös teljesítményt, az egész előadást, és ez nemcsak hozzáállásukon múlik, hanem a színpadi tudásukon is.”

Kacsír Mária

G H A R A G Y

emlékév · 2020

Külön köszönet Harag Ilonának,
Harag György özvegyének!

MMA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

MMA
KIADÓ

MMA • MMK